

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Dit decreet beoogt een decretale basis te bieden voor emissiemonitoring en de gegevensuitwisseling die hieruit voortvloeit.
2. Deze regeling kadert binnen de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake de bescherming van het leefmilieu, onder meer die van de lucht tegen verontreiniging en aantasting (artikel 6, § 1, II, 1^o van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen) en de bevoegdheid inzake verkeersveiligheid, meer bepaald het toezicht op de naleving van de technische federale voorschriften voor voertuigen met het oog op hun inverterstelling en de technische keuring van voertuigen die op de weg rijden in toepassing van de federale normen, (artikel 6, §1, XII, 4^o van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen).
3. Het decreet kadert binnen de beleidsmatige doelstelling van de Vlaamse Regering om de luchtkwaliteit te verbeteren.

De nadruk op luchtbeleid als onderdeel van het milieubeleid, en de rol voor de aanpak van emissiefraude en -defecten, blijkt uit het **Luchtbeleidsplan voor 2030** dat in 2019 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het plan vermeldt het potentieel om op basis van nieuwe technieken (*remote sensing, sniffer car, enz.*) de werkelijke emissies van individuele voertuigen te bepalen.¹

B. Inhoud

Probleemstelling

4. De luchtkwaliteit in Vlaanderen dient te worden verbeterd. Vlaanderen heeft er als verstedelijkte regio met dicht wegennet alle belang bij dat voertuigen de emissielimieten respecteren en in de praktijk geen ongeoorloofde uitstoot veroorzaken.
5. Voorbereidend beleidsonderzoek toonde de mogelijkheid aan om voertuigemissies te monitoren. Hiermee kunnen betere inzichten verkregen worden in de reële emissies van voertuigen. Dit decreet legt de reglementaire basis voor een AVG-conforme organisatie van deze emissiemonitoring.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

6. Het decreet omschrijft de doeleinden en modaliteiten van emissiemonitoring en de gegevensverwerking die daarmee gepaard gaat. Verder legt het decreet de basis voor een effectieve en AVG-conforme gegevensuitwisseling. Zo worden verwerkingsverantwoordelijken aangeduid en hun bevoegdheden en verantwoordelijkheden omschreven.

¹ <https://www.vmm.be/lucht/evolutie-luchtkwaliteit/beleidsplannen/luchtbeleidsplan-2030/1-vr-2019-2510-med-0359-2-luchtbeleidsplan.pdf>

7. De nieuwe wetgeving biedt een kader om meetcampagnes op te zetten op de openbare weg om de uitstoot van voertuigen in Vlaanderen te bepalen. Op basis van emissie monitoring kunnen titularissen van voertuigen die problematische emissiewaarden optekenen worden geselecteerd voor een inspectie langs de weg. Tevens zal dergelijk monitoringsprogramma de emissies van voertuigen screenen. Deze gegevens zullen worden verwerkt voor milieurelevant onderzoek en de evaluatie van beleid.

Implementatie

8. De meer gedetailleerde uitwerking van de modaliteiten van de emissie monitoring worden geregeld in het uitvoeringsbesluit bij dit decreet, alsook in de datacontracten en protocollen tussen de verwerkingsverantwoordelijken.

Omdat de concrete uitwerking van de procedures in het uitvoeringsbesluit zal worden geregeld, wordt opgenomen dat de inwerkingtreding van dit ontwerp van decreet door de Vlaamse Regering wordt bepaald. Op die manier kan een gelijktijdige inwerkingtreding van het decreet en het uitvoeringsbesluit worden verzekerd.

C. Totstandkomingsprocedure

1. Consultatie van het werkveld

9. In het kader van de ontwikkeling van het decreet betreffende gegevensverwerking en -uitwisseling bij emissie monitoring van wegvoertuigen werd sterk ingezet op een consultatie van het werkveld.

Voor het voorontwerp werden een aantal overlegmomenten gehouden, in functie van het uitwerken van een eerste ontwerp. Meer bepaald werden de volgende stakeholders gevraagd om hun opmerkingen m.b.t. de inhoud te bezorgen:

- de Vlaamse Milieumaatschappij
- de Vlaamse Belastingdienst (i.e. VLABEL, de gewestelijke wegeninspecteurs);
- de federale en lokale wegpolitie;
- Het Departement Mobiliteit en Openbare Werken;
- GOCA Vlaanderen (i.e. de keuringsfederatie in Vlaanderen);
- Digitaal Vlaanderen.

2. Verwerking van de adviezen van de adviesraden

[***]

3. Verwerking van het advies de Raad van State

[***]

II. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Een aantal begrippen worden gedefinieerd. Waar toepasselijk worden de definities maximaal afgestemd op gelijkaardige definities in andere Europese, Belgische en Vlaamse wetgeving.

Artikel 3

De emissiemonitoring beoogt *grosso modo* vijf doelstellingen:

1° toezicht op en handhaving van de naleving van emissie-gerelateerde technische voertuigeisen door titularissen van een bepaald voertuig. Dit met als doel illegale voertuigmanipulatie en tuning van voertuigen tegen te gaan, alsook het nalaten van de herstelling van emissiegerelateerde defecten. Deze doelstelling beoogt voornamelijk de handelingen van de titularissen zelf te handhaven;

2° toezicht op en handhaving van de naleving van emissie-gerelateerde eisen door fabrikanten van motorvoertuigen. Hieronder wordt eveneens het faciliteren van conformiteitstests en markttoezicht zoals bepaald in de Europese verordening nr. 2018/858 en responsabilisering van de voertuigindustrie begrepen met het oog op de bescherming van de luchtkwaliteit. Deze doelstelling heeft enkel betrekking op de fabrikanten van motorvoertuigen;

3° uitvoeren van opvolgingsonderzoek, beleidsrelevant onderzoek met inbegrip van milieukwaliteitsmodellering of voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden op basis van voertuigemissiemetingen. Voor deze doelstelling wordt geen onderscheid gemaakt of het gemeten motorvoertuig al dan niet een probleemvoertuig betreft;

4° opsporen van de titularissen van probleemvoertuigen met het oog op het uitvoeren van een gedeeltelijke keuring. Deze doelstelling heeft wederom enkel betrekking op de titularissen van nummerplaten;

5° oproepen van de titularissen van probleemvoertuigen met het oog op het uitvoeren van een gedeeltelijke keuring. Deze doelstelling heeft wederom enkel betrekking op de titularissen.

Er wordt in dit artikel, alsook in de rest van het decreet, gesproken over titularissen van voertuigen en niet over eigenaars van voertuigen. De reden hiervoor is omdat het eigenaarschap van een voertuig nergens bepaald wordt. Zodoende wordt de uitvoerbaarheid van het decreet verzekerd.

Er is geen geautomatiseerde verwerking of automatische besluitvorming voorzien als vermeld in afdeling 4 van de algemene verordening gegevensbescherming.

Gezien voornoemde doelstellingen vormt de decretale basis voor emissie monitoring een belangrijke stap in de verdergaande oefening tot een performante aanpak van problematische voertuigemissies.

Artikel 4

Dit artikel biedt de mogelijkheid om meetcampagnes van voertuigemissies op en langs de openbare weg uit te voeren aan de hand van nummerplaatherkenning, al dan niet met automatisch werkende toestellen. Deze meetcampagnes kunnen zowel door de Vlaamse overheid als alle gemeenten van het Vlaamse Gewest worden uitgevoerd.

Deze toestellen kunnen vast of mobiel worden ingezet. Mobiele camera's maken teledetectie of *remote sensing* mogelijk. Het principe is eenvoudig, door middel van apparatuur langs de weg worden voorbijrijdende motorvoertuigen gescreend en kan men afwijkende emissiewaarden vaststellen. Op deze manier kan er ook naast de periodieke keuring werk gemaakt worden van de handhaving van de voertuigemissies. Ook het principe van *plume chasing* met behulp van *sniffer cars* kan worden ingezet. Hierbij wordt een sensor gemonteerd op een inspectievoertuig en wordt gedurende enkele minuten continu de concentraties van diverse componenten uit de uitstoot van het motorvoertuig dat wordt achtervolgd, gemeten.

Het registreren van de nummerplaat in het functioneren van de emissie monitoring is essentieel. Deze registratie kan automatisch gebeuren dan wel handmatig door een bevoegd persoon.

De emissie monitoring met registratie van de nummerplaat van de gemeten motorvoertuigen valt niet onder het toepassingsgebied van de Wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's.

Artikel 5

De gemeten gegevens betreffen naast de nummerplaat ook de snelheid en versnelling van het gemeten motorvoertuig alsook de emissieresultaten van de verschillende gemeten pollutanten en de temperatuur van de uitlaatgassen. Ook zal de hellingsgraad van de weg ter hoogte van de meetopstelling vastgelegd worden zoals bepaald door de installateur op het moment van de plaatsing van het meettoestel.

Daarnaast kunnen de meteorologische omstandigheden op het moment van de meting worden vastgelegd, alsook enige andere relevante gegevens van de meetplaats en de verkeersdynamiek op het moment van de meting, om enige afwijkingen in een context te kunnen plaatsen.

De mogelijkheid wordt ook opengelaten voor de verwerkingsverantwoordelijken om de technische voertuiggegevens op te vragen bij de bevoegde instanties, in de praktijk zal dit de Dienst voor Inschrijving van Voertuigen zijn. De Vlaamse Regering bepaalt een

limitatieve lijst van de technische voertuiggegevens.

De gemeten voertuig- en emissiegegevens kunnen persoonsgegevens bevatten. Zo maakt de nummerplaat die wordt gemeten een persoonsgegeven uit. Ook kunnen de voertuig- en emissiegegevens informatie bevatten over het rijgedrag van de titularissen van het voertuig zoals vertragingen of versnellingen, hetgeen eveneens een persoonsgegeven kan uitmaken. De verwerkingsverantwoordelijken verwerken deze gegevens met inachtneming van de algemene verordening gegevensbescherming.

De gegevens worden in een beveiligde databank verzameld. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de te meten gegevens waarmee de databank wordt gevoed alsook de werking en voorwaarden omtrent de inhoud van de databank verder te bepalen. De Vlaamse Regering wordt eveneens gemachtigd om te bepalen wanneer er sprake is van een probleemvoertuig.

De inhoud van de databank kan gedeeld worden met bepaalde entiteiten, zoals bepaald in artikel 8 van het ontwerp van decreet. Het opvragen en ontsluiten van deze gegevens moet gebeuren in overeenstemming met de algemene verordening gegevensbescherming en zal zoveel mogelijk gebeuren met tussenkomst van de Vlaamse dienstenintegrator, vermeld in artikel 3 van het decreet van 13 juli 2012 houdende de oprichting en organisatie van een Vlaamse dienstenintegrator.

Artikel 6

Aangezien het systeem van emissie monitoring uiteenlopende doeleinden omvat en afhankelijk is van verscheidene entiteiten werd ervoor gekozen om met aparte verwerkingsverantwoordelijken te werken. Dit artikel somt de verschillende verwerkingsverantwoordelijken op en bepaalt voor welke doeleinden ze gegevens mogen verwerken.

Door de aanduiding van een of meer verwerkingsverantwoordelijken is het noodzakelijk om te voldoen aan de verplichtingen uit de algemene verordening gegevensbescherming. Deze verordening schrijft verder voor dat de verschillende verwerkingsverantwoordelijken onderling protocollen en datacontracten dienen af te sluiten. In deze documenten wordt de gegevensuitwisseling tussen al de verwerkingsverantwoordelijken op een fijnmaziger niveau geregeld en verder in overeenstemming gebracht met de algemene verordening gegevensbescherming.

Artikel 7

Om wegkantcontroles efficiënter te kunnen organiseren op naleving van emissienormen, wordt een lijst ingevoerd waarop bepaalde voertuigen met sterk verhoogde emissies zullen

worden opgenomen. Deze lijst zal bevoegde toezichthouders in staat stellen om gericht voertuigen met sterk verhoogde emissies te selecteren voor een wegkantcontrole.

De Vlaamse Regering bepaalt de criteria wanneer een individueel voertuig op een lijst wordt geplaatst. Op die manier kan op basis van wetenschappelijk inzicht dat voortvloeit uit de praktijkervaring met de beoogde emissie-monitoring de emissiedrempels worden verfijnd.

Artikel 8

Een succesvolle handhaving van emissienormen veronderstelt een goede uitwisseling van data. De uitwisseling van gegevens wordt al grotendeels mogelijk gemaakt door de aanwijzing van meerdere verwerkingsverantwoordelijken. De gegevensuitwisseling tussen deze partijen wordt geregeld door de datacontracten en protocollen die elke verwerkingsverantwoordelijke met elke andere verwerkingsverantwoordelijke afsluit.

Wat betreft het doeleinde vermeld in art 3, 3° van het decreet, namelijk voor opvolgsonderzoek en beleidsrelevant onderzoek, wordt de gegevensuitwisseling verduidelijkt in het decreet. Zo kunnen met de entiteiten die staan opgesomd in artikel 8 van het decreet gegevens gedeeld worden.

Hiernaast wordt de gegevensuitwisseling met de markttoezichtautoriteit in dit artikel ingeschreven. Deze markttoezichtautoriteit heeft namelijk toegang nodig tot de gegevens vermeld in artikel 5, paragraaf 2 van het decreet om haar toezichttaak op fabrikanten, zoals vermeld in artikel 3, paragraaf 2, punt 2°, uit te kunnen oefenen.

De betrokken entiteit dient de relevante technische voertuiggegevens op te vragen bij de relevante authentieke databron (DIV). Het opvragen en ontsluiten van deze gegevens moet uiteraard gebeuren in overeenstemming met de algemene verordening gegevensbescherming en zal zoveel mogelijk gebeuren met tussenkomst van de Vlaamse dienstenintegrator, vermeld in artikel 3 van het decreet van 13 juli 2012 houdende de oprichting en organisatie van een Vlaamse dienstenintegrator.

Voor elke gegevensverwerking dient de doelbinding en proportionaliteit, zoals voorgeschreven door de algemene verordening gegevensbescherming, in acht genomen te worden: geen enkele entiteit mag meer gegevens verwerken dan diegene die strikt noodzakelijk zijn om de hun toebedeelde doeleinden te bereiken.

Artikel 9

De algemene verordening gegevensbescherming vereist dat de gegevens worden gewist van zodra dat persoonsgegevens niet langer noodzakelijk zijn dan voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

Wanneer gegevens worden verwerkt van een probleemvoertuig door de personeelsleden van het operationele kader van de federale en de lokale politie alsook de personeelsleden van de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie met het oog op de handhaving van een emissie inbreuk, wordt de bewaartermijn beperkt tot de termijn van het verval van de

vordering inzake sanctionering als de gegevens ertoe kunnen bijdragen een overtreding te bewijzen.

Voor andere doeleinden andere dan onderzoeksdoeleinden, alsook in geval van een verwerking door andere entiteiten voor andere doeleinden dan onderzoeksdoeleinden, worden de gegevens niet langer bewaard dan 5 jaar vanaf de registratie van de gegevens in de databank. De bewaartermijn van 5 jaar werd gekozen in lijn met de verjaringstermijn van milieumisdrijven (het betreft hier immers een problematiek van overmatige emissies) en met het oog op het feit dat een nieuwe wagen zich pas na 4 jaar moet aandienen voor een eerste keuring, waarbij het de bedoeling is om de noodzakelijke emissiegegevens van dat voertuig beschikbaar te hebben om de keuring te kunnen faciliteren.

Artikel 10

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 11

Dit artikel behoeft geen toelichting.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Lydia PEETERS